

۱- آریایی ها که بودند ؟

برخی مورخان معتقدند که حدود چهار هزار سال پیش، مردمانی کوچ نشین که خود را آریایی می نامیدند از مناطق شمال دریای خزر به تدریج به سرزمین ایران مهاجرت کردند.

۲- سه قوم بزرگ آریایی چه نام داشتند و هر کدام در کدام بخش ایران ساکن شدند؟

مادها در غرب و شمال غرب - پارس ها در جنوب - پارت ها در شمال شرق

۳- قبایل ماد در کجا زندگی می کردند و علت ضعف آنها قبل از تشکیل حکومت چه بود؟

قبایل ماد در شمال غرب ایران به صورت پراکنده زندگی می کردند و همین امر موجب شده بود که آنها ضعیف باشند و هر چند وقت یک بار همسایه های قدرتمندشان مانند آشور یها به آنها حمله کنند و اموالشان را به غارت ببرند.

۴- قبایل ماد چه کسی را حاکم خود انتخاب کردند ؟ چرا؟

در یکی از قبایل ماد، فردی به نام دیاکو زندگی میکرد که به دلیل خوش رفتاری و عدالت خواهی بین همه قبیله ها محبوبیت داشت. سرانجام سران قبایل تصمیم گرفتند او را به عنوان فرمانروا انتخاب کنند.

۵- اولین حکومت قدرتمند ایران به دست چه کسی تشکیل شد و پایتختش کجا بود؟

دیاکو بر فراز تپه ای در شهر هگمتانه (همدان امروزی) قلعه ای ساخت و آنجا را به پایتختی خود انتخاب کرد. ماد ها به تدریج قدرتمند شدند و بر دشمنان خود غلبه کردند

۶- هخامنش که بود؟

رئیس یکی از قبایل مهم پارس، فردی به نام هخامنش بود

۷- بنیان گذار سلسله هخامنشیان که بود و کدام حکومت را سرنگون کرد؟

کوروش (از نوادگان هخامنش)

کوروش توانست آخرین پادشاه مادها را در جنگی شکست بدهد و حکومت مادها را سرنگون کند.

۸- قلمرو ایران در زمان کوروش تا کجا و با حمله به چه مناطقی گسترش پیدا کرد؟

کوروش در دوران حکومت خود، پیروزی های زیادی به دست آورد. او به بابل (عراق امروزی) و لیدی (ترکیه امروزی) حمله کرد و قلمرو ایران را از خلیج فارس تا دریای مدیترانه گسترش داد.

۹- به نظر کوروش با مردم مناطق فتح شده چگونه باید رفتار کرد؟

کوروش معتقد بود باید با مردم سرزمین هایی که فتح می شدند با خردمندی و عدالت رفتار کرد. مورخان این موضوع را از روی منشوری که از وی به جا مانده است دریافته اند.

۱۰- زمانی که داریوش هخامنشی به قدرت رسید اوضاع در قلمرو هخامنشیان چگونه بود؟

او زمانی به سلطنت رسید که در بیشتر قلمرو هخامنشیان، شورش ها و نابسامانی هایی شکل گرفته بود. داریوش با عزم و اراده با شورشیان جنگید و آنها را شکست داد و موفق شد دوباره حکومت هخامنشیان را قدرتمند سازد.

۱۱- داریوش پس از پیروزی بر دشمنان خود، چه دستوری داد؟

داریوش دستور داد تا نقش برجسته ای به یاد پیروزی او در جنگ با دشمنان بر روی کوه بیستون حجاری کنند.

۱۲- چرا حکومت هخامنشی نخستین امپراتوری جهانی است؟

چون در زمان کوروش و داریوش، قلمرو جغرافیایی هخامنشیان، بیشتر کشورهای مهم آن روز را در بر می گرفته است

۱۳- بهانه حمله اسکندر مقدونی به ایران چه بود؟

در زمان هخامنشیان، جنگ های متعددی بین ایران و یونان رخ داد در یکی از این جنگ ها سپاهیان هخامنشی آتن را فتح کردند، اما یونانیان آن شهر را باز پس گرفتند. هنگامی که فرماندهی به نام اسکندر مقدونی در یونان به قدرت رسید، حکومت هخامنشی ضعیف و ناتوان شده بود. اسکندر از این موقعیت استفاده کرد و یونانیان را به انتقام جویی از ایرانیان فرا خواند سپاهیان تحت فرمان او در چند جنگ، سپاه هخامنشی را شکست دادند و ایران را فتح کردند. در نتیجه حمله اسکندر، بسیاری از شهرهای ایران از جمله تخت جمشید به آتش کشیده شد.

۱۴- اسکندر مقدونی کدام مناطق را تصرف کرد؟

اسکندر علاوه بر ایران، مصر و قسمت هایی از هندوستان را تصرف کرد

۱۵- اسکندر مقدونی چگونه مُرد؟

او سرانجام در جوانی و در اوج کشورگشایی بر اثر بیماری درگذشت.

۱۶- پس از مرگ اسکندر ایران به دست کدام سردار وی افتاد؟ او چه سلسله ای را تأسیس کرد؟

ایران به دست سلوکوس یکی از سرداران او افتاد. وی سلسله سلوکیان را تأسیس کرد.

۱۷- برخورد ایرانیان با سلوکیان چگونه بود؟

ایرانیان سلوکیان را بیگانه می شمردند و به شکل های مختلف با آنان مخالفت و مبارزه می کردند.

۱۸- اشک یا ارشک چه اقدامی انجام داد؟

رئیس یکی از قبایل پارت ملقب به اشک یا ارشک با هدف مقابله با سلوکیان، پارتیان و دیگر اقوام ایرانی را متحد کرد. او با استفاده از اختلافات سلوکیان توانست قسمت هایی از ایران را آزاد کند. مورخان وی را مؤسس سلسله اشکانی می دانند.

۱۹- حکومت اشکانیان از چه زمانی قدرتمند شد؟ تأثیرات این قدرت چه بود؟

در زمان فرمانروایی مهرداد دوم، حکومت اشکانی به امپراتوری قدرتمند تبدیل شد. اشکانیان پس آن به مدت چندین قرن با تمام توان در برابر هجوم سپاه نیرومند روم ایستادند و اجازه ندادند بار دیگر بیگانگان بر میهن ما مسلط شوند.

۲۰- آخرین حکومت ایران قبل از اسلام چه نام داشت؟

ساسانیان

۲۱- مؤسس سلسله ساسانیان که بود؟

اردشیر بابکان از خاندان ساسان مؤسس این سلسله است که بر علیه اشکانیان قیام کرد

۲۲- در زمان کدام پادشاه ساسانی امپراتور روم (والریانوس) شکست خورد؟

یکی از مهم ترین پادشاهان ساسانی، شاپور اول است. در زمان او وسعت قلمرو ایران بسیار زیاد شد و او توانست امپراتور روم (والریانوس) را شکست دهد.

۲۳- دوره جدید تاریخ ایران با ورود اسلام به ایران از چه زمانی آغاز شد؟

با حمله اعراب مسلمان و شکست های متعدد سپاهیان ساسانی، سرانجام با قتل یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی، این سلسله در سال 651 میلادی به پایان رسید. با ورود اسلام به ایران دوره جدیدی از تاریخ ایران پایه گذاری گردید.

۲۴- مبدأ تاریخ هجری چیست؟

مبدأ تاریخ ما مسلمانان هجرت پیامبر اکرم (صل الله علیه و آله) از مکه به مدینه است و به آن تاریخ هجری گفته می شود.

۲۵- برای تعیین زمان رویدادهای قبل از اسلام از چه تقویمی استفاده می شود؟

مورخان از تقویم میلادی استفاده می کنند. مبدأ تقویم میلادی تولد حضرت مسیح (ع) است و نشانه اختصاری آن حرف (م) است.

۲۶- برای تعیین زمان رویدادهای قبل از میلاد حضرت مسیح (ع) از چه تقویمی استفاده می شود؟

تقویم میلادی به صورت معکوس و با علامت اختصاری (ق.م) به کار می رود. برای مثال 800 ق.م، بیانگر هشتصد سال پیش از میلاد مسیح است.

درس ۲۰

۱- در ایران باستان شیوه حکومت چگونه بود؟

در ایران باستان شیوه حکومت پادشاهی بود. شاهان در ابتدای سلطنت در حضور بزرگان کشور، تاج گذاری می کردند و در کاخ بر تخت می نشستند. شاه قدرت مطلق داشت و همه باید از او فرمان می بردند. حکومت موروثی بود یعنی از پدر به پسر به ارث می رسید.

البته گاهی بر سر جانشینی شاه و به دست آوردن قدرت، آن چنان اختلافات شدیدی پیش می آمد که حتی منجر به کشتن افراد و جنگ و خون ریزی می شد.

۲- از نظر پادشاهان ایران باستان مقام شاهی چه مقامی بود؟

شاهان ایران باستان خود را برگزیده آسمان و نماینده اهورامزدا می دانستند و معتقد بودند که به حکم او فرمان می رانند. در اغلب کتیبه های به جای مانده، جمله هایی که این موضوع را نشان بدهد، وجود دارد.

البته این عقیده هم وجود داشت که اگر شاه از مسیر قانون و عدالت منحرف شود حمایت اهورایی از او گرفته می شود و بزرگان و موبدان می توانستند شاه را عزل یا برکنار کنند.

۳- پادشاهان به چه اموری فرمانروایی و مطلق داشتند؟

شاهان بر امور اداری، نظامی و مذهبی فرمانروایی مطلق داشتند

۴- فرمان های پادشاه چه حکمی داشت؟ و فرمان های مهم چه نشانی داشت؟

این فرمان ها، قانون هایی بودند که باید در سراسر کشور اجرا می شدند و هیچ کس نباید از آنها سرپیچی می کرد. روی فرمان ها و نامه های مهم، مهرهای مخصوص شاه زده می شد.

۵- چرا در دوره اشکانیان، قدرت و نفوذ پادشاهان مانند سایر شاهان ایران باستان نبود؟

چون در این دوره، خاندان های محلی از نفوذ و قدرت زیادی برخوردار بودند و شاهان مجبور بودند در اداره کشور با آنها مشورت کنند.

۶- در دوره اشکانیان چند مجلس برای تصمیم گیری به وجود آمده بود؟

مجلس شاهی، مجلس بزرگان و مجلس مهستان.

۷- علت وجود شغل ها و مقام های مختلف برای اداره کشور در دولت های ایران باستان چه بود؟

قلمرو وسیع

۸- زندگی شاهان چگونه بود و هزینه زندگی آنان چگونه تأمین می شد؟

زندگی شاهان هزینه زیادی داشت. گاهی آنها صدها خدمه را به کار می گرفتند. اینکه درآمد های کشور چگونه خرج بشود بستگی به نظر شاهان داشت. مخارج سنگین دربار، از گرفتن مالیات از مردم تأمین می شد. اغلب شاهان به ثروت اندوزی می پرداختند و نه تنها به فکر آسایش مردم نبودند بلکه به آنها ظلم می کردند. البته گاهی نیز به ندرت شاهانی پیدا می شدند که سعی می کردند با عدالت رفتار کنند.

۹- مقام های مهم حکومتی بعد از مقام شاه را نام ببرید و وظایف آنها را ذکر کنید.

وزیر بزرگ مهمترین مقام بعد از شاه و مسئول کار های اداری مملکت بود

رئیس دربار یا تشریفات مسئول رسیدگی به کار های کاخ شاهی (مراسم و جشن های مختلف، انبار و ذخیره کردن محصولات غذایی در

کاخ، توزیع جیره * کارکنان، نظارت بر کار هنرمندان، صنعتگران داخل کاخ و) بود

منشیان و دبیران کارهای اداری و مالی و نوشتن نام ها بر عهده آنها بود و گاه به چند زبان آشنایی داشتند

مأموران مخفی شاه اولین بار در زمان داریوش افرادی به عنوان مأمور مخفی انتخاب شدند که به آنها چشم و گوش های شاه می گفتند

مأموران مخفی شاهان از قسمتهای مختلف کشور گزارش تهیه میکردند و به شاه می دادند

ف ۱ عالیّت

۱۰- تقسیمات کشوری برای اولین بار توسط چه کسانی اتفاق افتاد و این تقسیمات چگونه بود؟

ایرانیان، برای اولین بار تقسیم سرزمین به بخشهای مختلف را ابداع کردند. برای مثال، داریوش کشور را برای اداره بهتر به 23 قسمت، تقسیم کرده بود که به هر قسمت یک ایالت می گفتند. برای هر ایالت یک شهربان انتخاب می کردند که معمولاً از مقام های حکومتی یا اعضای خانواده شاه بود. هر بخش، از مرکز فرماندهی یا پایتخت، دستور

می گرفت و موظف بود همه کارها را طبق نظر شاه انجام دهد.

۱۱- پایتخت حکومت های ایران باستان را ذکر کنید.

ما دها همدان (هگمتانه)

هخامنشیان شوش (پایتخت زمستانی) - همدان (پایتخت تابستانی) - تخت جمشید - بابل

اشکانیان صد دروازه (دامغان) و تیسفون

ساسانیان تیسفون

۱۲- شهری را که پادشاهان به عنوان پایتخت انتخاب می کردند معمولاً چه ویژگیهایی داشت؟

پایتختها معمولاً شهرهای بزرگ و پرجمعیت بودند و شاهان در آنها کاخهای بزرگ و بناهای عظیم می ساختند.

۱۳- علت هجوم و حمله پی در پی دشمنان به ایران چه بود؟

سرزمین ایران به دلیل موقعیت مهم جغرافیایی، همواره از شرق و غرب در معرض هجوم دشمنان بود.

۱۴- چرا حکومت های ایران باستان، سپاه و نیروی نظامی بزرگ بوجود آوردند؟

در غرب، دولت‌های یونان و روم به قلمرو ایران دست اندازی می کردند. به همین دلیل حکومت های ایران باستان سپاه و نیروی نظامی بزرگی به وجود آورده بودند تا از مرزهای ایران دفاع کنند.

۱۵- مردم ایران باستان فرزندان‌شان را از چه سنی آماده جنگ و شکار می کردند؟

مردم ایران باستان وقتی پسرانشان به نوجوانی می رسیدند زره بر آنها می پوشانند و کمر بند چرمی به کمرشان

می بستند تا در جنگ و شکار شرکت کنند.

۱۶- پادشاهان از چه زمانی آموزش نظامی می دیدند؟

شاهان نیز از دوره نوجوانی، آموزش های نظامی می دیدند و در بیشتر جنگ ها، خودشان فرماندهی جنگ را بر عهده می گرفتند.

۱۷- چرا در تاریخ جهان، اشکانیان به جنگاوران مشهور بودند؟

اشکانیان (پارتیان) در تاریخ جهان به جنگاوران مشهور بودند و مهارت زیادی در سوار کاری و تیراندازی داشتند. سپاه از نیروی پیاده نظام و سواره نظام تشکیل می شد.

۱۸- ابتکار بزرگ داریوش هخامنشی در زمینه تشکیل سپاه و فنون نظامی چه بود؟ و ویژگی آن را ذکر کنید.

علاوه بر سپاه معمولی، یک سپاه جاویدان هم تشکیل داده بود. تعداد افراد سپاه جاویدان ده هزار نفر بود که به گروه های ده نفره تقسیم می شد. به این سپاه، جاویدان یا همیشگی می گفتند چون هرگاه یکی از افراد از بین می رفت یک فرد جنگاور دیگر که ذخیره بود جای او را می گرفت و تعداد کم نمی شد. در آن دوره، خدمت در سپاه جاویدان، بزرگترین آرزوی جوانان پارسی بود.

۱۹- از ابتکارات ایرانیان در زمان جنگ استفاده از چه وسایل و ابزارهای بود؟